

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Микряковская средняя общеобразовательная школа»**

«Рассмотрено» на педагогическом совете школы Протокол №_1_ От «29» августа_2023г	«Согласовано» Заместитель директора школы по УВР: _____Ланцова Т.А./ «29» августа_2023г	«Утверждаю» Директор школы: _____/Ефимова Л.С./ Приказ №101/3-од от «29» августа_2023г
---	--	---

Рабочая программа по марийскому языку

8 класс

Цендушевой Валентины Анатольевны,

**учителя марийского языка и литературы первой квалификационной
категории**

2023-2024 учебный год

тематический план

№ п.п.	Урокын темыжы	Урокын типшы	Пушашлык материал	Тетя мам ыштышашлык	Тергымаш, ышке семынь ыштымы паша	Тонышы паша
Кызытшы ылымашышты шачмы йылмын варжы						
1	Халыкын ылымашышты шачмы йылмын варжы	У палымашым пумы урок	Халыкын ылымашыштыжы шачмы йылмын, овуцан варжы.	Пальшашлык: Тетявлан цила ынгылымашым шачмы йылмын палшымыжы доно пален налмыжы. Моштышашлык: Шачмы йылмын кералжым, тыдын сылныжым ужын да ынгылдарен кердшашлык.	Ученыйвла гишан материалым цымырымаш.	6-шы паша – мары йылмы докы махань кымыл ылмы гишан сирымаш.
V-VII классвлашты тыменьмым аштымаш						
2	Самостоятельный да служебный шая частьвла. Глагол. Причасти. Деепричасти.	Ашындырымаш урок	Самостоятельный да служебный шая частьвла. Глагол. Причасти да деепричасти. Причасти да палык шамакын иканышты да айыртемьшты. Деепричасти да наречин иканышты да айыртемьшты. Причастный да деепричастный оборот. Глаголым, причасти дон деепричастим шаяшты кычылтмаш.	П.: Шая частьвлан самостоятельный да служебный ылмышты. Причастин да деепричастин глаголын пасна формыжы ылмышты. М.: Самостоятельный да служебный шая частьвлам айырышашлык; причастим палык шамак да деепричастим наречи гыц айырен моштышашлык.	Практический паша. Глагол, причасти, деепричасти темывлам ашындыраш. Словарный диктант.	
Мары литературный йылмы						
3	Литературный йылмы гишан ынгылымаш.	Комбинированный урок	Литературный йылмы гишан ынгылымаш. Литературный йылмын	П.: Литературный йылмын шачмы да виангмы корныжы; литературный да	Беседа. Шымлымаш паша. Словарный диктант.	

	Литератур йылмын стильвля.		айыртемовлажы. Диалектвля. Мары литературный йылмын шачмы да виангмы корныжы. Литературный йылмын стильвляжы: хытырымы, сылнышаян, публицистика, научный, официально-деловой стильвля. Цила йиш стильым шаяшты да сирымашты кычылт моштымаш.	диалектный шамаквля лошты айыртемов. М.:Диалектный шамаквля айырышашлык, литературный шамак доно вашталтен кертшашлык; стиль айыртемовля шижшашлык; каждый стильын айыртемовжым анжыктен кердшашлык.		
4-5	Изложени	Йылмы лывыртымы паша.	Текстын темыжы, тынг шанымашыжы, микротемывля. Текстлан планым чангымаш. Проблемный ядмашвля.	М.: Текстын темыжым да тынг шанымашыжым ынгылышашлык, планым чангышашлык, авторын сирымы айыртемовжым переген коден, текстым сирышашлык. Текстышты лукталмы проблемеш шанышашлык	Изложени сирымы навыкым виангдаш. Изложени сборник гыц тымдышын айырымыжы паштек текстым сирымаш. (В.В.Кузнецов, Н.В.Кузнецова. Изложени сборник. 5 – 9 класс. – Йошкар-Ола, 2010. Стр.98 -123.)	
Синтаксис да пунктуаци. Шамак сочетани						
6	Синтаксис да пунктуаци. Шамак сочетани.	Ашындарымаш урок	Синтаксис да пунктуаци – йылмы наукин разделвляжы. Шамак сочетани да предложени гишан палымашым пингыдемдымаш.	П.: Синтаксис да пунктуаци – йылмы наукин разделвляжы. Предложени шанымаш да грамматически кылдалтшы пасна шамак аль шамак сочетани гыц шалга. М.:Шамак сочетани дон предложенивля айырен моштышашлык; шамак сочетани ланзылышашлык,	Практический паша. Шымлымы да йылмым лывыртымы паша.	

				тынг да раскыдемдышы шамаквлам анжыктышашлык		
7	Шамак сочетани да предложени	Комбинированный урок	Шамак сочетани да предложени коргыштышы кыл да айыртем. Шамак сочетаништы шамаквлам смысл доно да грамматически кылдалтмышты. Подлежащий дон сказуемый шамак сочетаним ак ыштеп.	П.: Шамак сочетани – предложенин частьшы; подлежащий дон сказуемый предложеним ыштат. М.:Шамак сочетани да предложенилоштышы айыртемем анжыктышашлык.	Темым ынгылдараш. Шымлымаш паша.	
8	Шамак сочетаништы шамаквлам кылдалтмышты	У палымашым пумы урок	Шамак сочетаништы шамаквлам управлений, примыканий да шоэн согласований йон доно кылдалтмышты.	П.: Значени доно шамак сочетанивлам предметым да тыдын палыжым, действий да предметым, действий да тыдын палыжым анжыктышы лимышты. М.: Шамак сочетанилан синоним шамак сочетаним анжыктен кердшашлык; шамак сочетаништы тынг шамакым анжыктышашлык; управлений да примыканий кылвлам айырен моштышашлык, согласований кынам лин кердмыжым ынгылдарышашлык.	Шамак сочетаним план семынь ланзылаш	
9	Диктант	Палымашым тергымы урок	Палымы шая частьвлагышан палымым иктешлаш. Предложени дон шамак сочетани гишан тыменьмым иктешлаш.	М.: Лыдмы паштек текстым сирышашлык, тыменьмы тема доно грамматический пашам ыштышашлык.	Грамматический пашан диктантым сирымаш.	Току паша ак пуалт.
Проста предложени						
10	Предложенин	Комбинированный	Предложени гишан анзыц	П.: Предложенин	Практический паша.	

	чангалтмыжы	урок	<p>тыменьмым ашындарымаш. Предложения чангалтмыжы, грамматический ырдыжы. Келесымы цель доно предложенивлан шуку йиш лимышты: повествовательный, вопросительный, побудительный. Кого кымыл доно келесымы годым нынын восклицательный лимышты. Шуку йиш предложением шаяшты кычылтмаш.</p>	<p>грамматический ырдыжы улы – подлежащий да сказуемый. Келесымы цель доно предложенивлан шуку йиш лимышты; второстепенный член ылмы доно предложенивлан распространенный да распространенный агыл ылмышты. М.: Келесымы цель доно предложенивлан айырен моштышашлык, кого кымыл доно келесымы предложенивлан ыштен моштышашлык, полный да неполный предложенивлан палемдышашлык.</p>		
11	Предложенияшты логический ударени	У палымашым пумы урок	<p>Предложенияшты шамаквлан варышты: сказуемый предложени мычашты шалга, управлений да примыканий йон доно кылдалтшы шамаквля ынгылдарымы шамакышты анзылны шалгат. Мынгешла порядокан предложенивла. Предложенияшты керал шанымашым пачын пушы шамакым логический ударени доно айырымаш.</p>	<p>П.: Мары йылмын тынг айыртемжы – сказуемый предложени мычашты шалга. Предложенияшты тор да мынгешла порядокан лин кердыт. М.: Келесышашлык шанымашын значенижы доно кылден предложенияшты шамаквлан варыштым вашталтен моштышашлык; мынгешла порядокан предложением ыштышашлык; интонацим вашталтен лыдын моштышашлык; логический ударением ышташ тыменьшашлык.</p>	Тыменьмы тема доно практический да шымлымаш паша.	
12	Проста предложенин	Комбинированный урок	<p>Подлежащий дон сказуемыйын кылдалтмы</p>	<p>П.: Предложенияшты тынг членвлажым мон</p>	Тыменьмы тема доно практический	

	главный членвлажы		айыртемьшты. Проста предложенин кок аль ик составан лимыжы. Нераспространенный да распространенный, полный да неполный предложенивла. Шуку йиш предложеним шаяшты кычылтмаш.	моштышашлык, ядмашым тор шындышашлык, подлежащий дон сказуемый лоштышы кылым анжыктышашлык. М.: Подлежащий дон сказуемыйын махань шая часть доно келесалтмыштым анжыктышашлык, нынын грамм. формыштым анжыктышашлык.	паша	
13 - 14	Сочинени	Йылмы лывыртымы паша. Сылнышаян сочиненим сирымаш.	Морально-этический темеш текстым чангымаш.	М.: Айырен налмы темеш сылнышаян текст-шаныкалымашым сирышашлык. Сирымы годым проста предложени гишан палымашыжым кычылт моштышашлык. Текстлан планым ыштышашлык. Шанымашым иктешлен моштышашлык.	Сочиненим сирымаш.	Току паша ак пуалт.

Кок составан предложени

15	Кок составан предложени. Подлежащий.	Комбинированный урок	Кок составан предложени. Подлежащий да тыдын келесалтмыжы: именительный падеж форман лым шамак да местоимени доно, лым шамак значениян вес шая частьвла доно, шот шамак доно, неопределённый форман глагол доно, причасти да причастный оборот доно, шамак сочетани доно. Разный шая	П.: Кок составан предложеништы подлежащий дон сказуемыйын ылмышты, ныным предложенин член семынь анжыктымаш. М.: Предложеништы подлежащийым мон моштышашлык, тыдын махань шая часть доно келесалтмыжым палемдышашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	
----	--------------------------------------	----------------------	--	---	--	--

			часть доно келесалтшы подлежащиян предложеним кычылт мыштымаш.			
16	Сказуемый. Простой глагольный сказуемый.	Комбинированный урок	Сказуемыйын келесалтмышы. Сказуемыйын тынг ядмашвлажы: мам ышташ? ма лиалтеш? тыды ку? тыды ма? тыды махань? Простой глагольный сказуемый. Простой глагольный сказуемыйым шаяшты кычылтмаш.	П.: Сказуемыйын предложеништы варжым, тыдылан шындымы ядмашым, кыце палемдаш палышашлык. М.: Простой глагольный сказуемыйын айыртемвлажым анжыктышашлык, тыдым шаяшты кычылт моштышашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	
17	Составной глагольный сказуемый	У палымашым налмы урок	Составной сказуемыйын кок йиш ылмышы: составной глагольный да лыман составной. Составной глагольный сказуемыйын кок аль икманяр глагол доно келесалтмышы: ик глаголжы тынг лексический значеним анжыкта (неопределенный форман глагол аль деепричасти), весыжы – палшышы глагол. Составной глагольный сказуемыйым шаяшты кычылт моштымаш.	П.: Простой глагольный сказуемый, палшышы глагол гишан гишан тыменьмы материалым палышашлык. М.: Составной глагольный сказуемыйым предложеништы мошашлык, тыдын составшым анжыктен кердшашлык.	Практический паша. Шымлымаш паша.	
18	Лыман составной сказуемый	У палымашым налмы урок	Лыман составной сказуемыйын лым шамак, палык шамак да эче кыды-тиды шая часть да палшышы глагол доно келесалтмышы. Лыман составной сказуемыйым шаяшты кычылтмаш.	П.: Сказуемыйын шукуы йиш лин кердмышы: простой да составной. Составной сказуемыйын глагольный да лыман ылмышы. М.: Лыман составной сказуемыйын составшым анжыктышышлык; предложеништы палшышы	Практический паша.	

				<p>глаголын варжым анжыктышашлык; лыман составной сказуемыйым предложеништы предложения членжы семьнь ажыктен кердшашлык.</p>		
19	<p>Подлежащий дон сказуемый лозш тирем шындымаш</p>	<p>У палымашым налмы урок</p>	<p>Палшышы глагол уке годым подлежащий дон сказуемый лозш тирем шындымаш; кок тынг членжат им. падеж форман лым шамак аль шот шамак доно келесалтыныт гынь, кок тынг членжат неопр. форман глагол доно келесалтыныт гынь, ик тынг членжы неопр. форман глагол доно а весыжы лым шамак доно келесалтын гынь. <i>Тиды, теке, вот</i> частицы улы гынь, тире частица анзылан шындалтеш. Сказуемыйын сравнительный оборот доно, подлежащийын личный местоимени доно келесалтмыжы годым аль сказуемый сага шорышы шамак улы годым подлежащий да сказуемый лозш тире ак шындалт. Правилывлалан келшышы предложенивлам синоним доно вашталтен, предложенивлам шаяшты кычылтмаш</p>	<p>П.: Составной глагольный да лыман составной сказуемый гишан тыменьмы материалым палышашлык. М.: Палшышы глагол уке годым сказуемый дон подлежащий лозш тирем шындышашлык, тире кынам ак шындалт – ынгылдарен моштышашлык. Сказуемыйым ланзылымы порядокым палышышлык да ланзылен моштышашлык.</p>	<p>Практический паша. Шымлымаш паша.</p>	
20	<p>Предложения второстепенный</p>	<p>Комбинированный урок</p>	<p>Второстепенный членвла: дополнени, определени,</p>	<p>П.: Второстеп. членвлан главный аль вес второстеп.</p>	<p>Практический паша.</p>	

	членвлажы. Дополнени		обстоятельство. Дополнени предметым анжыктымыжы да сказуемый доно кылдалтмыжы. Дополнени ядмашвлажы. Виаш да косвенный дополнени. Вин. падеж формышты шалгышы дополнени виаш дополнени ылмыжы. Дополнени лым шамак, местоимени, послелоган лым шамак аль местоимени, шот шамак, причасти доно келесалт кердмыжы. Предложеништы дополненим кычылтмаш.	членвлам ынгылдарымышты. Второстеп. членвлан грамм. значеништы доно кым йиш лимышты: дополнени, определени, обстоятельство. М.: Дополненим предложеништы айырен моштышашлык, дополнени тынг ядмашвлажым шынден моштышашлык.		
21	Определени	Комбинированный урок	Определени предметын палыкшым анжыктымыжы, подлежащим, дополненим, лым шамак доно келесымы мол членым ынгылдарымыжы. Предложеништы палык шамакын, лым шамакын, местоименин, шот шамакын, причасти, наречин, подражательный шамакын, шуку йиш шая саралтышын определени лин кердмыжы. Шаяшты определеним кычылтмаш, синоним доно вашталтен моштымаш.	П.: Тынгалтыш классвлашты налмы палымашым ашындырышашлык, определеним предложеништы кычал мошашлык. М.: Определенилан тор ядмашым шынден моштышашлык, тыды махань шая часть доно келесалтмыжым палемдышашлык. Определеним шаям сылнештараш кычылтшашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	
22	Приложени	У палымашым пумы урок	Приложенин, вес лымым пуэн, предметым раскыдемдымыжы. Собственный лым шамак сагашы нарицательный лым	П.: Приложенин лым шамак доно келесалтмыжы да предложеништы определени ылмыжы. М.: Вес лымым пуэн, лым	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	

			шамак приложени лиэш. Шкетын келесалтшы приложени дон раскыдемдымы шамакшы нарицательный лым шамак ылыт гынь, лоэшышты дефис шыңдалтеш. Шаяшты приложением кычылтмаш.	шамакым ынгылдарымыжым анжыктышашлык; предложенин членжы семынь палемдышашлык; келмы годым дефисым шыңдышашлык.		
23	Обстоятельство	Комбинированный урок	Обстоятельство дейстин кыце, кынам, кышты да малан лимыжым ынгылдарымыжы. Обстоятельствын утларакшы сказуемыйым раскыдемдымыжы. Обстоятельствын тышкавлажы: кыце лимым, варым, жепым, причиным, цельым, условим, степеньым анжыктышы. Обстоятельство лин кердеш: лым шамак, наречи, неопределенный форман глагол, причасти дон деепричасти, шуку йиш шая саралтышвла, шот шамак, местоимени, подражательный шамак. Обстоятельствван предложеним шаяшты кычылтмаш.	П.: Обстоятельствон тынجدмашвлажым палышашлык: предложенин членжы семынь палемдышашлык. М.: Обстоятельствылан ядмашым тор шыңдышашлык, махань шая часть доно келесалтмыжым анжыктышашлык. Обстоятельство гишан тыменьмым иктешлен кердшашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	
24	Диктант	Налмы палымашым тергымы урок	«Проста предложени», «Кок составан предложени» темывла доно палымашым тергымаш.	М.: Лыдмы паштек текстым сирымаш, грамматический пашам ышташ.	Грамматический пашаан диктант	Току паша ак пуалт

Ик составан предложени

25	Ик составан предложени. Определенно-личный предложени	У палымашым пумы урок	Ик тынг членан предложени: определенно-личный, неопределенно-личный, безличный да назывной предложенивла. Определенно-личный предложени; техень предложеништы сказуемыйын 1-шы да 2-шы лица форман глагол доно келесалтмыжы. Определенно-личный предложеним кок составаным ыштымаш; со ик шамакымок кычылтмаш гыц карангмаш.	П.: Предложенивла ик да кок тынг членан лин кердмышты; техень предложенивлам член доно ланзылымы айыртем. М.: Предложенин ырдым мон кердшашлык, сказуемый махань ылмыжым анжыктышашлык; 1-шы, 2-шы лица форман глагол сага лицам анжыктышы местоименим со кычылтмы гыц каранг кердшашлык.	Практический паша	
26	Неопределенно-личный предложени	У палымашым пумы урок	Неопределенно-личный предложеништы глагол множ. числаштыш 3-шы лица формышты шалга. Техень предложеништы действижы утларак кералеш шотлалтеш. Неопр.-личн. преодложеним шаяшты кычылтмаш.	П.: Неопределенно-личный предложенин айыртемвлажы. М.: неопр.-личн. предложеништы действииын утларак керал ылмыжым ынгылдарен кердшашлык; техень предложенивлам ланзылышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	
27	Безличный предложени	У палымашым пумы урок	Безличный предложеништы подлежащий уке да кералжат агыл. Сказуемый шуку йон доно келесалтеш: безличный, безличный значениян личный, неопределенный форман глагольвла доно; страдательный причасти да палшышы глагол доно; наречи да палшышы глагол доно; состояним анжыктышы шамаквла доно	П.: Безличный предложеништы сказуемыйын укежым да кералжат агылым ынгылышашлык. Техень предложеним ланзылен моштышашлык. М.: Безличный предложенин сказуемыйжым да тыды махань шая часть доно келесалтмыжым анжыктышашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	

			(ушты, тыр да молат). Безличный предложенивлам шаяшты кычылтмаш.			
28	Назывной предложени	У палымашым пумы урок	Подлежащиян ик составан предложени. Назывной предложени падшымы доно дейвийын лимы варжы, жепшы, портту картинвла да молы мытыкын да раш келесалтыт. Ик составан предложенивлам синтаксически ланзылымаш. Ик составан да кок составан предложенивлам синтаксический синоним семынь кычылтмаш.	П.: Подлежащий доно веле келесалтшы предложени гишан палышашлык, тыдым ланзылышашлык. М.: Ик составан предложенивлам синтаксически ланзылышашлык; нынын тынг членыштым тор айырышашлык, махань шая часть доно келесалтмыжым палемдышашлык.	Практический паша. Йылмы лывыртымы паша.	
29	Ик составан предложени	Ашындарымаш урок	Ик тынг членан предложени: определенно-личный, неопределенно-личный, безличный да назывной предложенивла. Техень предложенивлам текстышты кычал момаш да синтаксически ланзылымаш.	П.: Ик составан предложенивлан айыртемьшты. М.: Ик составан предложенивлам кычал момаш, синтаксически ланзылен кердшашлык.	Практический паша. Теорим палымашым ашындарымаш. Палымашым тергаш тестым ыштымаш.	
Неполный предложени						
30	Неполный предложени	У палымашым пумы урок	Неполный предложени гишан ынгылымаш; тыдым полный предложени доно тангаштарымаш. Диалогышты да сложный предложеништы неполный предложеним кычылтмаш. Келесыде кодымы предложени член вареш кынамжы тирем шындымаш. Попымы да	П.: Предложеништы икта-махань членым келесыде кодаш лимым палышашлык. М.: Неполный предложеним ланзылышашлык, ма келесалтде кодын контекст гыц палышашлык. Вес эдем доно попымы годым со неполный предложеним кычылтмы гыц карангаш цацышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	

			сирымы годым неполный предложенивлам кычылтамаш.			
31-32	Изложени	Йылмы лывыртымы паша. Текстым кытыкемден сирымы изложени	Текстын темыжы, тынг шанымашыжы, микротемывла. Планым чангымаш. Текстым йылмы монгыр гыц ланзылымаш. Лукталмы проблема гишан шанымаш.	М.: Текстын темыжы дон тынг шанымашыжым, микротемывлам раскыдемдышашлык; текстын планым ыштышашлык; шамаквлан лексический значеништым ынгылышашлык; проблемный ядмашвлаэш шаныкалышашлык.	Изложени сирымы навыкым виангыдышашлык. Изложени сборник гыц тымдышын айырымы текстым сирымаш. (В.В.Кузнецов, Н.В.Кузнецова. Изложени сборник. 5 – 9 класс. – Йошкар-Ола, 2010. Стр.98 -123.)	

**Нелемдымы предложени.
Икань членан предложени.**

33	Икань членвлагышан палымашым келгемдымаш					
34	Сочинительный союз доно кылдалтшы икань членвлагышан					
35	Икань членан предложеништы иктешлышы шамак					

Айырлалтшы членан предложени

36	Предложенин айырлалтшы членвлагы. Айырлалтшы	У палымашым пумы урок	Айырлалтшы член гишан ынгылымаш. Айырлалтшы определени. Лыды да попымы годым айырлалтшы	П.: Предложеништы второстепенный членвлагышке значеништы семынь сирымашты запятой доно,	Практический паша. Шымлымы паша.	
----	--	-----------------------	---	---	----------------------------------	--

	определени		определени юк доно палемдымаш.	попымашты юк доно айыралт кердмышты. М.: Второстепенный членвлам попымы голым юк доно, сирымы годым запятой доно айырышашлык. Айыралтшы определени предложени член семынь ланзылышашлык.		
37	Айыралтшы приложени	У палымашым пумы урок	Приложением ынгылдарымы шамак паштек шалгымыжы годым запятой аль тире доно айырымаш. Айыралтшы приложением тор сирымаш. Шаяшты тыдым кычылт моштымаш.	П.: Айыралтшы приложением айыралтшы определени семынь анжыман. М.: Приложением ынгылдарымы шамак паштек шалгымыжы годым айырышашлык. Айыралтшы приложением предложени член семынь ланзылымаш.	Практический паша. Шымлымы паша.	
38	Айыралтшы обстоятельство. Айыралтшы раскыдемдышы член.	У палымашым пумы урок	Айыралтшы обстоятельством утларакшы деепричастный оборот доно келесалтмыжы. Шкет шалгышы деепричасти аль деепричастный оборот дон ынгылдарымы шамак лошты вес член улы гынь, али деепричастный оборот ынгылдарымы паштек шалга гынь, запятой доно айыралтеш. Деепричасти да деепричастный оборот глагол-сказуемый сагаок шалга гынь, запятой ак шындалт. Айыралтшы раскыдемдышы член вес	П.: Айыралтшы обстоятельством шкет шалгышы деепричасти да деепричастный оборот доно келесалтмыжы. М.: Деепричастный оборотым да шкет деепричастимат правило семынь айырен моштымаш. Фразеологизмыш сарналтшы деепричастный оборотын айыралтдымыжым палышашлык. Айыралтшы член семынь мол шамакат кычылтат кердмыштым палышышлык. Айыралтшы	Практический паша. Шымлымы паша.	

			члены значением яжонрак ынгылдараш палша гынъ, запятой доно айырлалтеш. Шаяшты айырлалтшы обстоятельстван предложением кычылтмаш. Айырлалт шалгышы членан предложением синтаксически ланзылымаш.	раскыдемдышы членан предложением синтаксически ланзылышашлык.		
39	Предложения айырлалтшы членвлажы	Ашындарымаш урок	Айырлалтшы членвл палымашым иктешлымаш. Техень предложением синтаксически ланзылымаш. Айырлалтшы членан предложением шаяшты да сырымашты тор кычылтмаш.	П.: айырлалтшы членан предложения чангалтмыжым да ланзылымы порядоком палышашлык. М.: айырлалтшы членом мошашлык, знак шындымом ынгылдарышашлык.	Практический паша. Теорим палымом тышкан ашындарымаш. Тест.	Пасна тетялан индивидуальный паша.

Обращени

40	Обращени	Комбинированный урок	Обращени гишан анзыц тыменьмом ашындарымаш. Распространенный да распространенный агыл обращени. Лым шамак семынъ кычылталтшы палык шамакат, причастиат, эдем гыц молым анжыктышы лым шамакат обращени лин кердмыжы. Обращени предложеништы разный варышты шалген кердмыжы. Обращениан предложеништы препинани знаком шындымаш. Обращениан предложением	П.: Обращени гишан анзыц тыменьмы материалым ашындарышашлык: обращени предложенин членжы ак ли, ик аль икманяр шамак доно келесалтеш. М.: предложеништы обращением мон моштышашлык, препинани знак доно айырышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	
----	----------	-------------------------	---	--	-------------------------------------	--

			керал интонаци доно лыдмаш да тор сирен моштымаш.			
Пыртымы шамак да пыртымы предложени						
41	Пыртымы шамак	У палымашым пумы урок	Пыртымы шамак гишан ынгылымаш. Попышы эдемын ышке келесымыжым приваен ынгылдарышы шамак. Пыртымы шамакым запятой доно айырымаш. Пыртымы шамак предложенин членжы ак ли. Ышке значенижы доно шуку йиш лиэш: ыняндарен келесаш палшышы, ыняныде келесаш палшышы, шуку йиш шижмашым анжыктышы, ку попымым анжыктышы, шанымашын порядокшым анжыктышы, шанымашым иктешлен келесышы, раскыдемдышы. Пыртымы шамакан предложением шаяшты кычылтмаш.	П.: Пыртымы шамак предложенин членжы ак ли. М.: Пыртымы шамакым предложеништы кычал мошашлык; значени доно махань ылмыжым ынгылдарен моштышашлык. Пыртымы шамакан предложеништы препинани знакым шынден моштышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	
42	Пыртымы предложени	У палымашым пумы урок	Пыртымы предложени гишан ынгылымаш. Келесымым приваен ынгылдарышы шая. Пыртымы предложенин скобка али тире доно айырлалтмыжы. Пыртымы предложением шаяшты да сырымашты кычылт моштымаш.	П.: Пыртымы предложеним шаяшты кычал мошашлык, тыдын малан кычылтмыжым ынгылдарышашлык. М.: Пыртымы предложеним сырымы годым препинани знак доно айырен кердшашлык, попымы годым юк доно айырышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	

Междометиан предложени

43	Междометиан предложени	У палымашым пумы урок	Междометиан предложени. Предложеништы междометин рольжы. Междометиан предложеништы препинани знакым шындымаш. Междомети да знаменательный шамаквла лоштышы айыртем. Междометиан предложеним сирымашты да шаяшты кычылт моштымаш.	П.: Междометин пасна предложени семынь кычылталтмыжы, тыдын попышы эдемын шуку йиш шижмашым анжыктымжы. Междометиан предложеним член семынь ланзылаш лидымыжы. М.: междометиан предложеништы керал знакым шынден моштышашлык.	Практический паша. Шымлымы паша.	
----	------------------------	-----------------------	--	--	----------------------------------	--

Шамак-предложени

44	Шамак-предложени	У палымашым пумы урок	Шамак-предложени гишан ынгылымаш. Да, мане, уке шамаквла доно келесымы предложенивла. Ныны паштек препинани знакым шындымаш. Междометиан предложенивлам сылны шаян текстшты келшышы интонаци доно лыдын моштымаш. Шамак-предложенивлам сирен моштымаш.	П.: Да, мане, уке шамаквлан пасна предложени семынь кычылталтмышты, ныны предложенин член ак лиэп. М.: попышы али сирышы эдемын кымылжым анжен, предложени мычашеш келшышы знакым шындышашлык. Попымашты техень мытык шаявла гыц карангаш цацышаглык.	Практический паша.	
45	Диктант	Налмы палымашым тергымы урок	«Айырлалтшы предложени», «Междомети», «Пыртымы шамак да пыртымы предложени», «Междомети-предложени» да «Шамак-предложени» темывла доно палымашым тергымаш.	М.: Лыдмы паштек текстым сирымаш, грамматический пашам ышташ.	Грамматический пашан диктант.	И мычкы тыменьмы теоретический палымашым ашындырмаш.

46-47	Сочинени	Йылмы лывыртымы паша. Сылны шаян сочиненим сираш.	Морально-этический темеш ышкегыц текстым чангымаш. Келшен толшы темым тетя айырен налын кердшашлык.	М.: Тымдышын айырен налмы ылымашышты вашлиалтшы торсыреш шаныкалымаш сынан сылны шаян текстым чангышашлык. Сирымы годым и мычкы налмы палымашым кычылтшашлык. Текстлан планым ыштышашлык. Шанымашым иктешлен моштышашлык.	Сылны шаян текстым чангымаш.	И мычкы тыменьмы теоретический палымашым ашындарымаш.
И мычкы тыменьмым ашындарымаш						
48-49	Проста предложени, икань членан предложени, айырлалтшы членан предложени, обращени, пыртымы шамак да предложени, шамак- предложени гишан тыменьмым ашындарымаш	Конференци урок	Тыменьшын айырен налмы тема доно выступленижы.	М.: Айырен налмы темеш тангвла анзылны шайышт моштышашлык; теори материалым палымым анжыктышашлык, шанымашым пример доно пингыдемдышашлык. Попымы годым этикет нормым шотыш налшашлык.	Шымлымы темеш выступлени.	Пасна тетялан индивидуальный паша.
50-51	Резервный урок					